

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Yoken, Hannah Kaarina

Title: Oodi Zoomille? Mietteitä pandemia-ajan etäopetuksesta

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © Yoken, 2022

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Yoken, H. K. (2022, 15.2.2022). Oodi Zoomille? Mietteitä pandemia-ajan etäopetuksesta. What the Hela?. <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/hela/ajankohtaista/blogi/aikasemmat-blogitekstit/oodi-zoomille-mietteita-pandemia-ajan-etaopetuksesta>

15.02.2022

Oodi Zoomille? Mietteitä pandemia-ajan etäopetuksesta

Hannah Yoken ja makuuhuoneeseen kyhätty kotitoimisto koko loistossaan

Maaliskuun puolessavälissä 2020 aika tuntui pysähtyvän. Olin juuri palannut viikon mittaiselta Suomen lomalta takaisin skotlantilaiseen kotikaupunkiini Glasgow'hun, jossa olin asunut miltei kymmenen vuoden ajan ensin historianopiskelijana ja sittemmin väitöskirjantekijänä. Yhden maanantai-iltapäivän aikana jokapäiväinen elämä muuttui silmänräpäyksessä: koronavirus oli saapunut Skotlantiin. Yliopisto perui kertaheitolla kaikki luennot ja seminaarit. Toimistoihin ei ollut enää asiaa. Pääministeri Boris Johnson piti päivittäisiä hätäpuheenvuoroja ja ulos ei saanut mennä paitsi lyhyelle happihyppelylle. Ruokakauppojen hyllyt tyhjenivät säilykkeistä ja vessapaperista.

Omassa tapauksessani kevään 2020 sulkutila osui parhaaseen ja pahimpaan mahdolliseen saumaan. Olin [väitöskirjani](#) loppumetreillä ja aikaa työn palautuksen aikarajaan oli enää vajaat puoli vuotta. Olin juuri saanut päätökseen kolmen vuoden aineistonkeruu-urakan, jolloin olin ravannut Skotlannin, Suomen, Ruotsin ja Tanskan väliä keräten aineistoa eri feminististen ryhmien ja järjestöjen arkistoista ja haastatellen 1960-1990-luvuilla vaikuttaneita naisasialiikeaktivisteja. Olisin joka tapauksessa viettänyt seuraavat kuukaudet tiiviisti tietokoneen ruutua tuijottaen. Yhteiskunnan hiljentyminen ja tapahtumien peruuntuminen tuntui siis osittain armolliselta. Toisin kuin monilla kollegoillani, minulla ei ollut lapsia, joiden koulunkäynnistä olisin yhtäkkiä ollut vastuussa. Jokseenkin ylioptimistisesti ajattelin, että nyt jos koskaan minulla olisi aikaa keskittyä kirjoittamiseen. Samaan aikaan huoli ystävien ja perheenjäsenten terveydestä sekä ihmiskunnan yleisestä hyvinvoinnista (tai enemmänkin sen puutteesta) lisäsi stressikertoimia tavalla, jota en ollut osannut ennakoida. Historiantutkijana löysinkin jokseenkin perverssiä lohtua lukemalla yön pikkutunteina Wikipedia-artikkeleita edellisistä pandemiaista ja siitä, miten niistä oli selvitty... tavalla tai toisella.

Syksyyn 2020 mennessä pandemiasta oli tullut osa arkeani: olin loihtinut makuuhuoneestani kotitoimiston ja Zoom oli rakkain yhteistyökumppanini. Väitöskirja oli palautettu ja olin siirtynyt kokoaikaisen yliopisto-opettajan rooliin Glasgow'n yliopiston historian laitoksella. Yllätyksekseni huomasin, että netin välityksellä tapahtuva opettaminen sopi minulle itse asiassa enemmän kuin hyvin. Pystyin keskittymään opetukseni asiasisältöön paremmin eikä opiskelijoiden edessä esiintyminen jännittänyt minua yhtä paljon kuin ennen: luennoinhan villasukat jalassa omasta makuuhuoneestani käsin enkä isossa koleassa luentosalissa. Toisaalta uuden oppiminen tuntui välillä loputtomalta suolta. Ensimmäiset oppitunnit Zoomissa olivat nöyryyttä harjoittavia koitoksia, kun melkein aina jokin toiminto tuntui olevan hukassa tai asetus pielessä.

Tietokoneen näytön luoma välimatka opiskelijoihin patisti minua myös keksimään uusia tapoja, joilla saada opetettaviini inhimillinen ja ajoittain innostavakin yhteys. Päätin jo varhain, että tärkeintä opetuksen sujuvuuden kannalta oli luoda yhteiset pelisäännöt heti kättelyssä, jotka takaisivat, että jokaisen opiskelijan ääni pääsisi kuuluviin hänen niin halutessaan. Pyysin seminaarikeskustelujen aluksi opiskelijoitani kertomaan – joko ääneen tai Zoomin chatin välityksellä – yhden heitä kiinnostaneen asian tai askarruttaneen kysymyksen, joka liittyi päivän teemaan. Jotta tehtävästä ei tulisi ahdistavaa pakkopullaa tein selväksi, että puheenvuorojen tarkoitus ei ollut tentata pistokoemaisesti opiskelijoiden valmistautumisen

tasoa vaan tarjota jokaiselle Zoom-luokkahuoneeseen tulleelle mahdollisuuden avata ääntään ja päästä keskustelun makuun. Havaitsin joutuin, miten sen ensimmäisen sanan sanominen olikin usein se vaikein koitos, mutta kun me kaikki pääsimme puhumisen makuun, ei keskusteluille meinannut tulla loppua.

Zoom-opetuksessa aseistariisuvinta on ollut netin välityksellä kaupungista ja välillä maastakin toiseen kiirinyt nauru, joka syntyi reippaasta ja rennosta yhdessä tekemisen meiningistä. Zoom-kameroidemme kenttiin eksyi kerta toisensa jälkeen mitä viihdyttävämpiä hahmoja, aina yliaktiivisista kissoista hajamielisiin poika- ja tyttöystäviin. Mukavimpiin muistoihini lukeutuu syyslukukauden viimeiset etäopetuskerrat, joiden aikana niin minä kuin opiskelijani esittelimme kotiemme jouluvalaistuksia toinen toisillemme. Mieleeni palaa myös aluksi hermostunut ja lopulta vapautunut kikatus, kun miltei kaikki maisteriseminaarin opiskelijat myönsivät, etteivät olleet ymmärtäneet asettamistani teoriapainotteisista teksteistä oikeastaan yhtään mitään. Jaoimme myös vakavia ja surullisia hetkiä: kun englantilainen [Sarah Everard](#) murhattiin keväällä 2021 hänen kävellessä kotiin ystävänsä luota, Glasgow'n yliopiston sukupuolihistoriaan erikoistuvat opiskelijani keskustelivat seksuaalisen häirinnän kokemuksistaan ja tukivat toisiaan Zoom-luennon päätteeksi. Koin myös suurta ihailua ja kunnioitusta seuratessani, miten opiskelijani osallistuivat Zoomin välityksellä tapahtuvaan opetukseen työmatkoiltaan junan WiFiin turvautuen tai kodeistaan käsin vastamelukuulokkeet päässä samalla, kun hoitivat nuoria lapsiaan.

Siirryin syksyllä 2021 Helalle tutkijatohtoriksi ja sain myös opetettavakseni muutamia luentoja. Suurin osa syksyn opetuksesta toteutui ilokseni lähitapaamisina, mutta joulukuussa vaikeutunut koronatilanne ajoi meidät kaikki kertaalleen takaisin kotitoimistoihimme. Vaikka minua oli varoiteltu siitä, että suomalaisen tapakulttuurin ei järin vahvasti kuulu tietokoneiden kameroiden päälle laitto, on etäopetus ollut Suomessakin mielestäni erittäin antoisaa. Tulen muistelemaan lämmöllä kevätlukukauden 2022 sukupuolihistorian aineopintojen lukupiirejä, joissa opiskelijat ovat vetäneet mielenkiintoisia temaattisia yhteyksiä historiallisten aikalaislähteiden ja omien kokemustensa välille. Miten tarkalleen opiskelijat päätyivät keskustelemaan [nuortenlehti Demin 2000-luvun alussa suosiota herättäneestä nettifoorumista](#), kun aiheena oli [suomalaisen naisasialiikkeen julkaisemat aikakauslehdet 1970-luvulla](#), on minulle edelleen pienoinen mysteeri, mutta mieluinen sellainen. Varsinkin jo muutenkin haastavana pandemia-aikana etäopinnoissa on mielestäni ollut tärkeintä edellä mainitsemani rento, mutta reipas yhdessä tekemisen meininki.

Tämän blogin ilmestyessä olemme toivottavasti siirtyneet jo takaisin lähiopetukseen. Vaikka Zoom tulee varmasti pysymään osana yliopiston työkaluarsenaalia, optimistisesti ajateltuna pandemia-ajan etäopetuksen päivät saattavat olla pian historiaa. Haluaisin kuitenkin kehottaa meitä kaikkia pohtimaan, mitä hyödyllisiä taitoja olemme oppineet viimeisen parin vuoden aikana: pitkäjänteisyyttä, luovuutta ja joustavuutta.

[Hannah Kaarina Yoken](#) toimi tutkijatohtorina Helassa syksystä 2021 kevättalven 2022. Hannah palaa Helaan keväällä 2023 vetämään Emil Aaltosen Säätiön rahoittamaa projektia [Arjen politiikka ja median sukupuolittuneisuus Suomessa 1950-luvulta 1980-luvulle](#). Tapauksena [Lehtimiehet Oy](#).